

Universitetet i Sørøst-Norges politikk for håndtering av immaterielle rettigheter (IPR)

1. Bakgrunn

Universitet og høyskoler har ansvar for å bidra til innovasjon og verdiskaping basert på resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid¹.

IPR² eller immaterielle rettigheter er fellesnavn for rettigheter til nye frembringelser; en bok, en oppfinnelse, en forelesning, et kunstverk eller for eksempel ny musikk.

I 2003 kom lovendringene i universitets- og høyskoleloven og arbeidstakeroppfinnelsesloven som gav UH-institusjonen et tydeligere ansvar for øke den næringsmessige utnyttelsen av oppfinnelser som har sitt utspring i forskning ved universiteter og høyskoler.

I tillegg produseres det store mengder andre resultater som omfattes av immaterialrettsbegrepet slik som forelesninger, artikler, søknader, undervisningsopplegg med mer.

Hensikten med denne politikken er å beskrive hvordan USN håndterer immaterielle rettigheter og hvordan dette skal bidra til at universitetet styrker sitt samfunnsmandat.

2. Formål

Universitetets IPR-policy skal styrke arbeidet med å spre og utnytte universitetets resultater i størst mulig grad til fordel for næringsliv og samfunnsliv, både nasjonalt og internasjonalt.

3. Hva omfatter dette policydokumentet

Rettighetspolitikken omfatter patenterbare oppfinnelser, åndsverk (verk frembrakt av menneskelig tankevirksomhet) og andre resultater som fremkommer gjennom de ansattes arbeid.

4. Hvem omfattes av rettighetsreguleringen i policydokumentet

Universitetets rettighetspolitikk omfatter alle ansatte hos USN.

Studenter, gjesteforskere og andre som ikke er ansatt ved universitetet omfattes ikke av IPR-politikken og de eier selv de resultatene de skaper ved universitetet. Dersom disse deltar i USN-prosjekter der det kan oppstå spørsmål om rettighetene til resultatet, skal fordelingen av rettigheter avtales skriftlig før prosjektoppstart.

5. Meldeplikt og publisering

Alle resultater av ansattes arbeid som har et potensial for næringsmessig utnyttelse, skal meldes til universitetet ved å levere er meldeskjema for arbeidsresultater, et såkalt 'Disclosure of

---

¹ Universitets- og høyskoleloven, kap. 1

² IPR er en forkortelse for Intellectual Property Rights på norsk – immaterielle rettigheter

Invention' (DOFI)³, til den sentrale forskningsadministrasjonen⁴. Meldeplikten gjelder ikke for tradisjonelle faglitterære verk, musikkverk, kunstverk og personlig undervisningsmateriale.

Universitetet har, som arbeidsgiver, en lovfestet rett til å overta rettighetene til ansattes oppfinnelser⁵. Universitetet må melde skriftlig fra til arbeidstaker om avgjørelse om overtagelse eller fraskrivning innen 4 måneder etter mottatt DOFI.

Oppfinnelsen kan publiseres⁶ etter at de kommersialiserbare resultater er sikret, for eksempel gjennom en patentsøknad⁷. Publisering før dette kan føre til at det ikke er mulig å patentere de aktuelle resultatene fordi nyhetskravet ikke lenger er oppfylt.

6. Fordeling av inntekt fra immaterielle rettigheter

Dersom universitetet som arbeidsgiver velger å overta rettighetene til oppfinnelsen, har oppfinneren krav på en rimelig godtgjørelse.⁸

Universitetet tar her utgangspunkt i den såkalte "Princeton-modellen" der nettoinntekter ved kommersialisering av oppfinnelser fordeles med 1/3 til oppfinner, 1/3 til det institutt som oppfinnelsen springer ut av, og 1/3 til universitetet som forvalter av institusjonens IPR. Nettoinntekten er samlede inntekter fratrukket dokumenterte utgifter i forbindelse med IPR-håndtering, patentering, lisensiering og kommersialisering.

I tilfeller der resultater ikke meldes inn av ansatte og resultatet likevel søkes kommersialisert uten universitetets medvirkning, vil dette anses som tillitsbrudd på arbeidsforholdet.

7. IPR ved eksternt finansiert virksomhet

Avklaring av IPR knyttet til resultater skapt gjennom eksternt finansiert virksomhet skal reguleres av egen avtale mellom universitetet og eksternt oppdragsgiver/ samarbeidspart.

Universitetet anerkjenner og respekterer oppdragsgiver/samarbeidsparts behov for å sikre konfidensiell behandling av opplysninger av våre ansatte eller prosjektdeltagere. Slike konfidensialitetsforpliktelser skal reguleres i en fortrolighetsavtale mellom universitetet og tredjepart, og må være i samsvar med forpliktelser om offentliggjøring som følger av universitets- og høyskoleloven.

USN skal med de nevnte begrensningene kunne bruke resultatene fra eksternt finansiert virksomhet i sin videre forskning og undervisning.

For å delta i eksternt finansierte prosjekter bør det inngås en avtale mellom USN og den ansatte om fordelingen av immaterielle rettigheter. En klausul om overdragelse av rettigheter fra arbeidstaker til USN vil legges inn i nye ansettelsesavtaler.

---

³ DOFI (finnes under IPR på universitetets Intranett webside)

⁴ Arbeidstakeroppfinnelsesloven § 5

⁵ Arbeidstakeroppfinnelsesloven § 4, første ledd

⁶ Lov om universiteter og høyskoler §1-5, sjette ledd

⁷ Arbeidstakeroppfinnelsesloven § 6, tredje ledd

⁸ Arbeidstakeroppfinnelsesloven § 7, første ledd

8. Opphavsrettigheter og bruk av resultater i undervisning og forskning

Universitetet anerkjenner den enkelte ansattes rett til å forvalte eget åndsverk, som egne artikler, forelesningsrekker eller kunstverk.⁹ Universitetet har rett til å bruke dette materiellet til undervisning, forskning og formidling, men kan ikke anvende det til kommersielle formål.

Universitetet har opphavsrettighetene til kataloger, databaser og datamaskinprogrammer og standardisert undervisningsmaterieell som den ansatte utvikler særskilt for universitetet. Med standardisert undervisningsmaterieell menes materieell den ansatte har fått i særlig oppdrag å utvikle¹⁰.

Gjenbruk av digitalisert materieell som videoforelesninger, opptak av livestream, lydopptak og annet digitalt materieell som den ansatte ikke har fått et særlig oppdrag om å utarbeide må avtales mellom arbeidstaker og universitetet.

Annen utnyttelse av åndsverk utviklet av ansatte må avtales i en separat avtale.

9. IPR og universitetets samfunnsansvar

Universitetet har et samfunnsansvar og vil ikke kunne inngå avtaler med ansatte, studenter eller tredjeparter som er i strid med universitetets akademiske frihet, etiske retningslinjer og ansvar for å gjøre resultater fra universitetets virksomhet tilgjengelige slik at de kan komme til bred anvendelse i samfunns- og næringslivet. Universitetets ansatte og selvstendige oppdragstakere skal opptre på en upartisk måte i alle relasjoner der de kan oppfattes å representere universitetet. Det innebærer bl.a. at egne interesser – personlige, faglige og økonomiske – ikke prioriteres framfor universitetets interesser som arbeids- og oppdragsgiver.

---

⁹ Åndsverkloven § 1 jfr § 2.

¹⁰ Dette er nærmere omtalt i Håndbok om immaterielle rettigheter for USN punkt 3.1.1